

LUP TA

Apare în fiecare zi de lucru.
Abonament: 1 an 24 cor., 6 luni 12 cor.,
3 luni 5 cor. — România: 1 an 40 cor.
— Telefon Nr. 73—21. —

Proprietar: Dr. TEODOR MIHALI.
Director: Dr. ALEXANDRU VAIDA-VOEVOD.
Editor: Dr. AUREL VLAD.

Redacția și Administrația:
BUDAPESTA, VII., Rottenbiller-u. nr. 5b l.
Insertiuni după învoială.
Scrisori nefrancate se refuză.

Parlament sau crâșmă? Deputați sau bătauși?

Stăm sub impresia celui mai de-
testabil atentat, ce s'a săvârșit cândva
împotriva libertăților și drepturilor
constituționale ale unui popor.

Nu poate să existe om cinstit și
nepreocupat, care să nu condamne in-
famia de eri a unei majorități, care
în pornirea ei selbatecă a violat în-
sași suveranitatea parlamentului.

Nu mai poate fi vorba de o in-
sultă adusă deputatului Vaida, nu
mai poate fi vorba de o insultă adusă
deputaților români sau partidului na-
ționalităților, atacul brutal de eri e
îndreptat împotriva întregului popor
român, împotriva tuturor naționalită-
ților din Ungaria, împotriva drepturi-
lor cetățenești ale țării.

Cea ce de-o vreme încoace se pe-
trece în politica maghiară, nu mai e
atitudine de bărbați politici cinștiți.
Stăm în fața unei goane sistematice
și premeditate împotriva tuturor celor
cari vor adevărul și dreptatea.

Scandalul de eri nu mai e o iz-
bucnire spontană a unor patimi zbi-
ciuite, ci e un complot pus la cale
de chiar factorii chemați să supra-
veghieze executarea și respectarea le-
gilor.

Președintele Iusth, care până acum
practica regulamentul Camerei în mod
atât de sever, a săvârșit eri un abuz
fără pereche când — împotriva dis-
pozițiilor hotărâte ale regulamentului —
a dat voie la doi deputați kossuthiști
să insulte — sub cuvânt, că vorbesc
în chestie de regulament! — un
membru al Camerei.

Paznicul demnității și cinstei par-
lamentului, în loc să cheme la or-
dine pe insultătorul parlamentarismu-
lui — care și-a început insultele cu
declarația, că regulamentul Camerei
nu-i dă dreptul să vorbească —
acordă cuvânt și unui al doilea de-
putat, pentru-ca să repete — nechie-
mat la ordine — aceleași insulte, —
și pe urmă suspende ședința, ca scan-

dalul să nu se petreacă în cursul
ședinței.

Președintele Camerei și ministrul-
președinte știau de mult de venirea
dlui Vaida în parlament și ar fi avut
nu numai puțința, dar și cea mai
sfântă datorie să-i garanteze unui de-
putat împlinirea datorințelor sale.

În schimb însă preș. a deschis ședința
cu o jumătate de oră după terminul
fixat — lucru ce nu s'a mai întâm-
plat în sesiunea actuală — dând ast-
fel bătaușilor Camerei prilej și timp
să se organizeze.

Și declarația de aprobare făcută
de ei în culoarele Camerei: „Bine
ați făcut că l'ați dat afară! Eu nu-
mai din acest motiv am suspendat șe-
dința“!

În situația tristă în care a ajuns
parlamentarismul ungar, deputații na-
ționalităților vor fi la locul lor. Va-
lurile murdare ale goanei pornite îm-
potriva unui tovarăș iubit și admirat,
pornit împotriva lor a tuturora —
nu-i pot atinge.

*Curați și senini ei sunt chemați să
salveze reputația știrbită a parlamen-
tarismului acestei țări nenorocite.*

Hotărâți să lupte cu toate mijloa-
cele — legale — împotriva intrigilor
nedemne, își vor face cu bărbăție
datoria și nu vor suferi ca suveran-
itatea parlamentului să rămână știr-
bită.

Căci câtă vreme nu i-se garan-
tează deputatului Vaida puțința de-a
participa la ședințele Camerei împli-
nindu-și îndatoririle impuse de legi
sanctionate, — **parlamentul e
manc, hotărârile ei nu pot
fi valabile și sunt contesta-
bile din punctul de vedere
al legalității.**

Dumnezeu cu noi și cu cauza noa-
stră dreaptă!

Complicitatea lui Iusth.

„M. Szó“ publică declarația unui distins
membru al Camerei, care a zis:

„Iusth n'a procedat astăzi corect. E de-
parte de mine gândul să-l apăr pe trădăto-
rul de patrie Vaida, dar Iusth ar fi trebuit
să-și ridice cel puțin cuvântul în fața vio-
lării imunității prin scoaterea din Cameră
alui Vaida. Nu e permis să creăm cazuri
de precedență, ca un deputat să fie scos
din parlament fără ca cineva să protesteze.
În cazul acesta Eitner Zsigmond ar fi cel
mai mare domn în parlamentul ungar.“

„Magyar Nemzet“, organul lui Ugron,
unul dintre corifeii kossuthiștilor, scrie:

„Înainte de ce Iusth, președintele Came-
rei, ar fi deschis ședința, deputații i-au
anunțat — că și-au împlinit misiunea.

„Bine ați făcut! — le-a răspuns preșe-
dintele. — *Eu n'am voit, decât ca scanda-
lul să nu se întâmple în cursul ședinței.
De-aceea am și suspendat ședința. Dar
ați făcut bine, că l-ați dat afară!*“

Wekerle — neagă.

Atât ziarele maghiare de eri seara, cât și
cele de azi dimineață, publică o desmințire
oficială în care se spune că nu corăspunde
adevărului, că ministrul Wekerle ar fi de-
clarat dlui Mihali, președintele clubului par-
lamentar al naționalităților, că va vorbi cu
colegii săi în chestia venirii în parlament a
dlui Vaida și că dl Mihali ar fi protestat
împotriva acestei soluții; — nu corăspunde
adevărului, că dl ministru-președinte ar fi
declarat, că chestia Vaida e tranșată; — nu
corăspunde adevărului, că ministrul-preșe-
dinte ar fi dat mâna cu dl Vaida, ci
i-a zis numai, că „ai dreptul să fii aici,
dar te rog să părăsești Camera.

Declarăm, pe baza informațiilor noa-
stre luate din izvor competent, că *toate fap-
tele desmințite prin biroul de presă al gu-
vernului corăspund adevărului.*

Bandiți sau deputați? Il omor!

Săcuiul turbat Nagy György, care întâr-
ziase dela scandalul inscenat de tovarășii

săi analfabeți, a ținut să se arate voinicos și el.

Nagy György, Hody Gyula și un al treilea deputat kossuthist s'au dus, după ședință, la deputatul român, Coriolan Bre-dicianu.

— *Să-ți spuși lui Vaida, că dacă mai vine Luni în parlament, îl omor, îl împușc!*

Deputatul nostru român le-a întors cu dispreț spatele.

„Pesti Hirlap“ îl mângăie însă pe Nagy să nu se supere, că gloria zilei de azi e numai alui Somogyi Aladár și Horváth József. Dar dacă și-ar îndrepta focul ce-l mistuie asupra băncilor, unde șed croații? E adevărat, că deputații croați au dreptul să se folosiască de limba croată. *Dar și peste dreptul legal e ceva, ce-ți mână sângele în față, când auzi, ore întregi, Visoki Sabore...*

Să răspundă Wekerle!

„Bud. Napló“, „Népszava“ și alte ziare publice un amănunt extrem de grav pentru actualul ministru-președinte.

După-ce Wekerle a dat mâna cu deputatul Vaida, a ieșit din Cameră și a stat de vorbă cu mai mulți deputați, cărora le-a făcut declarația (cităm din ziarele menționate):

„Eu am încercat să-l înduplec, *am dat chiar și mâna cu porcul acela*, l-am rugat să se depărteze, dar înzadar. Mai mult n'am putut face.“

Amănuntele aceste au văzut lumina tiparului de 24 ore și n'au fost încă desmințite, pe când biroul de presă s'a grăbit să desmințim unele detalii mai puțin importante cari privesc pe dl ministru-președinte și rolul lui în desfășurarea evenimentelor scandaloase de eri.

Nu putem crede că prim-ministrul unui stat civilizat, consilier intim al Majestății Sale, bărbat politic decorat cu cele mai înalte orduri — să se fi putut dimita la astfel de expresii.

O desmințire categorică se impune însă cu toată forța. Expresiile acestea — rămânând nedesmințite și, prin urmare, confirmate în mod tacit — nu-l fac demn decât de parlamentul care a inscenat eri cel mai detestabil scandal ce s'a pomenit cândva într'un stat constituțional.

Icoana parlamentului în anul jubilar.

Dacă ar fi în sângele nostru numai un picur de venin asiatic de care e plin capul ungrilor, nu ne-am mai putea stăpâni având să scriem despre faza a doua a incidentului Vaida. Dar le lăsăm lor, patrioților, culților, europenilor felul de a discuta cu pumnul și cu injurăturile cocicești. Simțim în fundul sufletului nostru că absoluta dreptate e pe partea noastră și această convingere ne dă tăria de a putea vorbi cu calmitatea recentă și cu mințea liniștită. Știm că eterna sete de scandal a hoardelor asiatice e ceva pe care nu o poate imita altă rasă, — nici nu ne batem capul ca să-i imităm. Ii va judeca lumea mare pentru purtar ealor.

Intr'o vreme când țara întreagă ar trebui să îmbrace haină de sărbătoare, ei țin să dovedească că acel des lăudat «ezeréves multunnk» (trecutul nostru minelar) n'a putut să scoată din ei nimic. Strămoșii lor de acum o mie de ani n'au putut să facă sau să vorbească mai puțin elegant decât actualii patrioți culți.

Pentru a arăta care e nivelul mental al celui mai pompos parlament din Europa (ca zidire) după ce e cunoscut faptul recurgerii la dreptul pumnului în ședința de ieri, lăsăm să urmeze și perlele dicționarului urbanității și parlamentarismului maghiar, întrebunțate în preajma jubileului în o chestiune care numai riște dușmani ca ai noștri pot avea cutezanța să afirme că, ea ar fi fost adusă pe tapet pe neștiute, după ce faptele desmint ori ce vorbe turbate.

Din clipa în care a intrat dl Vaida în sala de ședințe și până în clipa în care a ieșit s'au auzit din gura „reprezentanților națiunii“ următoarele grațiozități pe cari le culegem din ziarele ungurești. (Să nu se uite că s'au spus și vorbe cari nu s'au putut pune pe hârtie și pe cari nici noi nu le putem, ori-cât dispreț avem pentru moravurile acestei țări.)

Primul salut cu care a fost întâmpinat dl Vaida a fost: „Marș afară, că-ți cârlesc câteva palme“, dar când dl Vaida s'a provocat la dreptul său de imunitate i-s'a răspuns:

Nu vorbi tu de drept de imunitate, măi porcule! Cară-te afară și du-te de te spânzură! Tuști afară că nu scapi nepălmuit. Mișelule!“ Deputatul Horváth amenința că-i va trage o sfântă de bătaie ticălosului, măcar să știe că la urmă se împușcă.

Insuși Wekerle, spune B-pesti napló, ar fi zis: Am încercat să-l capacitez, i-am întins chiar și mâna porcului acestuia — etc. În învălmășală se auziau apoi tot felul de grațiozități: Mișel, ticălos, găinar, porc, trădător de patrie, mizerabil, scandalos, bitang, obraznic, câne, cu ce nas ai mai venit aici? etc. etc. „Markos Gyula, care din fericire și-a lăsat referenda acasă“, zice Magyar nemzet, sărea peste bănci ca să-l poată îmbrânci pe trădătorul încărcat de atâtea epitețe grațioase, iar după ce a ieșit dl Vaida, a răsuflat liber zicând: „în sfârșit s'a curățit aerul!“

Din nefericire lipsia din Cameră Nagy György, infamul care a insultat în Cameră mai multe doamne române, săcuiul bătăuș care nu știe face deosebire între Cameră și cârciumă, și voinicosul care se lăuda că palmele lui is făcute anume pe seama obrazelor valahe. Dacă nu lipsia, de sigur că Parlamentul ieri ar fi fost la culmea chemării șale.

Și acest parlament, cu astfel de deputați, cu președinte care lucrează umăr la umăr cu bătăușii, acest parlament în care injurăturile sunt mai dese ca în grajdurile husărești, acest parlament unde puterea brachială triumfează și de unde e surghiunită rațiunea și cumpăneala, acest parlament e, în anul jubilar 1907, expresiunea voinței poporului și icoana țării noastre?

Ni se pare că e mai mult adevărul vorbeii veche: „quem vult lupiter perdere dementat prius.“

Unde e procurorul?

Atragem atențiunea procuraturii asupra articolului de fond al ziarului „Pesti Hirlap“, care provocă și agită la săvârșirea crimei prevăzute în §§-ii 171 și 172 ai codului penal. Acest pamflet murdar zice:

„*A sosit timpul să ne facem socofile, în cel mai energic chip, cu deputații naționalităților. Da, trebuie să-i scoatem din parlament între palme și trebuie să-i scoatem din țară între împușcături. Dacă deputații nu se vor angaja la acest lucru, va avea tinerimea atâtea putere.*“

Unde e procurorul? La pușcărie cu mișei, cari provocă în mod atât de infam la încălcarea legilor fundamentale ale țării, chiar astăzi când se implinesc patruzeci de ani de eră constituțională!

Guvernul responsabil de urmări.

Mereu, iarăși și iarăși ne întrebăm, cu teamă, cu groază, cine agită? Noi și deputații noștri cari apărăm drepturile popoarelor cari locuiesc în această țară, noi cari nici pentru o clipă n'am părăsit și nu vom părăsi nici în viitor terenul legalității, — sau analfabeții inconștienți ai Camerei, încurajați de aprobarea tacită și conștientă a conducătorilor?

Cu groază ne gândim la revolta sufletească a milioanele de Români credincioși țării, cari văd cum reprezentanții lor — în ciuda legilor sancționate de Majestatea Sa, care astăzi petrece în capitala țării — sunt insultați pentru că iau apărarea lor, a cetățenilor neîndreptățiți și asupriți.

Legile țării sunt călcate în picioare de legiuitori ai țării. Nu se va zgudui oare în inimile lor — și mai mult — cinstea legilor văzând disconsiderarea lor chiar din partea celor, cari în rândul întâi ar fi chie mați să dea pildă în ce privește respectarea și urmarea lor?

Guvernul are datoria să ia măsuri urgente și aspre pentru repararea suveranității știrbite a parlamentului, pentru a înăbuși în cetățeni îndoiala în sfîntenia legilor.

Guvernul va fi responsabil de urmările încălcărilor de legi săvârșite de oamenii lui.

Voci de presă.

Intreaga presă a capitalei se ocupă cu scandalul de eri și — cele mai multe ziare — condamnă procedeul majorității. Numai ziarele adicte guvernului coaliționist încearcă să încurce lucrurile, injurând partidul și pe iubitul ei membru Dr. A. Vaida.

Presă venală, susținută din banii publici, n'are cuvânt să se pronunțe!

Budapesti Napió scrie sub titlului „Dreptul pumnului în Cameră“.

Se vorbea că jubileul Regelui și al națiunii va decurge fără zgomot.

Cu toate acestea Camera a trântit azi o ședință zgomotoasă. Foarte zgomotoasă. Palatul forurilor legislative a fost redus la o simplă cârciumă de marmură.

O mare ceată de excedenți patrioți a dat năvală asupra lui Al. Vaida; între injurături murdare și ajutați de forță brachială l-au dat afară din sala de ședințe, afară din culoare și de acolo l-au dus până la stradă.

Acum lumea întreagă va afla despre serbările iubibile ale statului ungar. În cinci părți ale lumii va duce sîrma vestea acestei minunate lupte, care va să dovedească lumii întregi „cine-i voinic în ciarda aceasta“.

Cu câtă demnitate, cu câtă nobleță majestuoasă, am putea zice a primit eri muncitorimea pe Regele care sosia pentru serbările iubibile! Astăzi domnii deputați au deschis serbările jubilarie în Cameră cu un scandal pe care va avea să-l judece lumea. Nu mai departe decât ieri am afirmat că în activitatea publică a mulțimei de stradă dela noi se observă o trăsătură nobilă, o trăsătură de grandseigneur, — în vreme ce coaliția, în luptele ei „naționale“, luptă ca o plebe nemernică.

N'am fi crezut că această afirmare a noastră se va dovedi atât de curând.

L-au dat afară, fiindcă e trădător de patrie, — zic ei cu îngâmfare.

L-au dat afară, cu toate că fiind deputat, era membru al legislațiunii suverane — va zice lumea întreagă scandalizată și pusă în uimire.

„Trădători de patrie“ sunt în toate parlamentele din lume. În cel englez sunt irlandezii, în cel german francezii din Alsația și Lotaringia, danezii și polonii, în cel francez sunt roialistii, în cel italian și spaniol republicanii. Sunt „trădători de patrie“ și în parlamentul austriac: ceata lui Schönerer care sărbătorește pe Hohenzolerni.

Toți „trădători de patrie“. Ca să nu mai amintim și pe social-democrații cari se întâlnesc în număr mare în toate parlamentele lumii culte.

Nici unuia dintre toți aceștia nu li s'a făcut nici o mizerie în cursul activității lor parlamentare. Discursurile lor sunt ascultate până la sfârșit, le combat părerile, discută cu sofismele lor, atacurile le parează, doctrinele lor le nimicesc — dar ca cu forța brachială să-l amuțescă pe cineva și să-l îndepărteze — asta nu i-a trăsnet nici odată nimănui prin minte.

Căci doar parlamentul pentru aceea e ca toate ideile și principiile politice să se poată manifesta în el liber. Cu cât e mai radicală o direcție politică, cu atât e mai de dorit ca ea să ajungă în parlament și acolo în arena luptelor politice cu armele spirituale să lupte pentru afirmarea adevărului real sau aparent, pe care-l reprezintă. Parlamentul pentru aceea e canalul de scurgere al pornirilor revoluționare, pentru că prin imunitatea care îi e garantată fie-cărui membru al lui, face cu puțință desfășurare sinceră a tuturor direcțiilor și părerilor ultraiste — precum și combaterea lor temeinică.

Astăzi înșiși membri parlamentului ungar au vătămat dreptul de imunitate al unui deputat. Nu au încercat să-i combată părerile — ci l'au svârlit afară. Sub masca dreptului de imunitate s'au folosit de dreptul pumnului. Nu le pasă lor că și omul acela a ajuns să-și ocupe locul în Cameră pe baza dreptului suveranității, oporului, ca și ei, — ei nu vedeau altceva, decât că politica acestui om e, după judecata lor, trădare de patrie. Deci au dat năvală o sută asupra unuia. Și l'au înjurat, l'au împins afară — l'au aruncat afară. Au făcut un scandal mondial tocmai acum când jubileul încoronării atrage atenția lumii întregi asupra noastră.

Până acum opinia publică a țării l-a judecat numai pe Vaida, acum va judeca pe autorii acestui regretabil scandal.

„P. Lloyd“ despre scandal.

Camera deputaților poate numi ziua de astăzi o „dies nefastus“; n'a lipsit mult, pentru a se necinsti printr'o păruială.

În tot cazul faptul adevărat este, că deputatul român Vaida a fost silit să părăsiască Camera.

Ar fi trebuit dl Vaida să se abțină încă câțva timp de a cerceta parlamentul și să aștepte până va crește iarbă peste urâta afacere din trecut.

Numai cât la întâmplările de astăzi, nue în joc personalitatea dlui Vaida, ci mai întâi de toate este vorba de demnitatea parlamentului ungar, care nu poate fi jignită nici într'un avânt pătimas, și pe urmă de un important principiu al reprezentanței poporului care trebuie păzit sub ori ce împrejurări.

Demnitatea parlamentului ungar pretinde desigur, că o mare majoritate, care dispune de mijloace morale suficiente, pentru a-și sprijini cu efect indignarea, nu se poate coborâ la rolul unui tumult cu pofa de linsare împotriva unui singur om.

Și cu atât mai puțin nu o poate face aceasta o majoritate maghiară împotriva unui deputat naționalist, pentru că și cea mai îndreptățită retorziune înseamnă în acest caz ură. Și chiar abstrăgând dela aceasta, parlamentul ungar, mai mult ca ori care altul trebuie să se gândească la integritatea părerii lui, căci aproape fără nici o excepție aici își au rădăcinile garanțiile constituției țării.

Și vorbim încă de un însemnat principiu al reprezentanței poporului, pentru că prezintă un mare interes faptul că nu poate fi zdrobit cu forța dreptul unui cerc electoral,

de a-și trimite în Cameră un om ales și demn de încrederea lui.

Legea fixează cazul, când unui cerc îi poate fi retras acest drept pe un timp anumit, este însă o procedură ilegală, când se terorizează în Cameră reprezentantul legal al unui cerc și este oprit de a-și exercita dreptul, ce i-l oferă mandatul.

Nu este nimenea în drept să disqualifice un cerc, al cărui deputat nu-i convine unui sau altui partid.

După toate aceste parlamentul țării și relațiile ei publice n'ar fi suferit nici o pagubă, dacă domni, cari și-au luat un avânt așa de puternic, și-ar fi pus frâu indignării lor.

„Un incident penibil“.

„Camera deputaților a arangiat pentru serbările jubilar de mâne un preludiu foarte ciudat. Cunoscutul deputat naționalist Vaida s'a înfățișat eri, după o pauză de două luni, în Cameră și a fost amenințat, în sala de ședințe, din partea deputaților partidului independist și scos cu forța din Cameră. Noi suntem cei din urmă cari vom lua apărarea dlui Vaida. După incidentul cu poeziile, noi l-am condamnat fără rezervă și am cerut să dea satisfacție. După ce a făcut însă lucrul acesta, nu se mai poate admite ca cineva să-l împiedece în împlinirea datoriilor sale de deputat.

Noi, cu sinceritatea ce ni-o impune datoria noastră de publiciști, trebuie să recunoaștem că incidentul de astăzi e incompatibil cu principiile parlamentului, cum e incompatibil și cu respectul ce-și datorește orice parlament“ („N. Pester Journal“).

„Krausz Armin și soții“.

Cei cari au asistat la „dezbaterile de eri ale Camerei, s'au ales cu impresia că cea mai mare calificare pentru un deputat maghiar e — în afară de un cap sec — îndrăzneala banditului, puterea fizică a acrobatului de circ...

În rândul trecut au înjurat numai, de astă dată s'au pus la trântă. În rândul trecut le-au oferit numai ștreanguri, astăzi însă s'a găsit un domn cu numele Somogyi Aladar (Krausz Armin) care a voit să-și dovedească maghiarismul conducând el oastea care dorea să se bată cu Vaida...

Singurul moment nou în scandalul de astăzi e: că scandalul e opera guvernului. Deputații d'alde Somogyi și Horváth s'au conformat numai voinei guvernului, care — în consiliul de miniștri — a hotărât că Vaida e oprit să uzeze de dreptul său de deputat până la toamnă. Acest termin a fost un rezultat al înțelegerii ministrului-președinte cu președintele Camerei. Deputații români i-au anunțat președintelui Camerei hotărârea lui Vaida de a merge în parlament și Justh le-a recomandat să amâne lucrul până la toamnă. Tot la acest sfat s'a referit și Wekerle.

După antecedentele aceste, coaliția nu are și nu poate avea dreptul de-a învinui deputații naționalităților că ei au provocat scandalul. Guvernul și președintele au dreptul și puterea de a preveni o astfel de scenă de tavernă prin forța regulamentului și a disciplinei de partid. Dacă cu toate aceste n'o face, dacă vorbește de toamnă; el e responsabil. **E responsabil în calitate de complice, e responsabil în calitate de autor spiritual.**

Deputații naționalităților nu mai sunt în stare să apere nivelul parlamentului; să nu se sfiască dară de a apăra dreptul tovară-

sului lor, drepturile alegătorilor cu aceleași mijloace cu cari le-a atacat guvernul, patriotismul negustoresc maghiar și parlamentul de clase maghiar“.

„Népszava“.

Cabinetul negru. Zarele maghiare publice știrea, că domnul Vaida ar fi primit din partea coloniei române din Viena următoarea telegramă:

„Vandalismul asiatic indignează toată lumea civilizată. Suntem mândri de tine și simțim una cu tine. Te felicităm și te rugăm să urmezi lupta nobilă pentru libertatea poporului nostru“.

Telegrama aceasta n'a sosit însă nici pe adresa domnului Vaida, nici pe adresa ziarului nostru.

Cabinetul negru e, prin urmare, din nou în activitate.

In veacul al 20-lea!

Audiențe și consternație. După oficierea serviciului divin, Majestatea Sa a acordat o audiență de 10 minute președintelui Camerei magnaților, președintelui Camerei deputaților, primarului capitalei Fülep, vice-primarului Bérczy și la patru consilieri comunali.

Nici un ministru n'a fost primit în audiență.

Cercurile politice maghiare sunt consternate prin faptul, că după ce Majestatea Sa, — eșind din biserică — l'a felicitat pe mitropolitul-primat Samassa pentru predica sa, și pilda lui a fost urmată și de suita sa, — moștenitorul tronului, arhiducele Francisc Ferdinand n'a stat cu nimeni de vorbă.

La consternarea lor mai contribuie și faptul, că moștenitorul tronului părăsește deja azi după amiază Budapesta, unde a sosit numai azi dimineața.

Nouii consilieri intimi vor presta Luni dimineața jurământul obicinuit în mâinile Majestății Sale. Militarii vor presta jurământul în limba germană, civilii în limba latină.

Nouii consilieri își vor pleca genunchii în fața celui despre care acuma s'au două săptămâni scrisese organul de frunte al kosuthiștilor „Magyarország“:

„Bătrânul gentelman istovit face încercare cu demagogia. Aruncă peruca trufacei etichete spaniole, ia căciula frigiană și ciomagul de bețiv și în societatea sansculților asurzește ulițele cu strigătele sale: Jos cu nădrăgarii!“

Ce spectacol trist... Câtă lipsă de demnitate... nu în primirea titlului de consilier, ci în tonul murdar al organului Excelenței Sale dlui ministru de comerț Franți Kossuth.

„Fonduri de dispoziție“. Comisia de controlare a compturilor bugetului, în ședința sa de ieri, a adus o hotărâre patriotică. După ce n'au dreptul să ceară punerea sub acuză a guvernelor de mai nainte, s'au mulțumit cu hotărârea să propună Camerei, că 1. Desaprobă faptul că fostul ministru de comerț Hieronymi a plătit ministrului-președinte Tisza, fără să aibă imputernicirea Parlamentului, suma de 200.000 coroane; 2. Desaprobă faptul că fostului ministru-președinte a adăugat această sumă la fondurile de dispoziție și n'a dat seamă despre întrebuințarea lor.

Mai era vorba și de un al treilea punct, anume de desaprobară procedurii curții de compturi, dar punctul acesta nu s'a primit. Chiar și celelalte două puncte s'au primit numai cu 7 voturi contra alor 4 voturi.

Acum, pacea e gata și țara liniștită, nu?

Și ce să zică contribuabili la sutele de mii ce se cheltuesc pentru scopuri de partid și căpătuieli de mameluci flămânzi?...

Apel la Europa. Frații noștri de suferințe, Slovaciei din Ungaria vor publica în Paris o broșură de protestare împotriva prigonirilor noastre. Aceasta broșură se va tipări în mai multe limbi europene și se va trimite tuturor bărbaților politici din țară și străinătate.

Ziarele maghiare — mai încape vorba? — strigă după procuror...

Camera deputaților va ține ședință Luni, 10 Iunie n. la orele 10 a. m. Se va urma cu discuția asupra proiectelor ministrului de comerț Kossuth.

Jubileul.

Azi se împlinesc 40 de ani dela încoronarea M. S. Regelui. Nu fiecărui domnitor îi e dat să ajungă a serba astfel de momente în viața sa și nu fiecare țară are fericirea de a saluta cu astfel de prilej pe capul încoronat al său. Când sunt astfel de momente, ele sunt prilejuri de bucurie pentru țara întreagă, pentru toți locuitorii ei.

Nu se poate zice că actualul jubileu e o sărbătoare cum s'ar fi căzut să fie. Nici regele, nici cei cari îl încunjură de aproape, nu-s cuprinși de bucuria sărbătorii.

Țara știe și ea destul de puțin de această sărbătoare.

Capitala însăși, care a primit alaltăieri într'un mod neobicit pe Regele, n'a îmbrăcat haină de sărbătoare. Stradele au aceiași înfățișare ca în orice zi de lucru, doar periciunții de s'or mai putea întâlni pe ici pe colo cu jobenul luciu pe cap, și cu ochii plânși de jalea zilei în care nu se prea poate câștiga din pricina șabețului. La depărtări destul de mari își flutură câte un steguleț colorile spălăcite, colo aleargă în goana trăsării câte un magnat în „diszmagyar“ îndreptându-se către biserica Matia din Buda, unde se ține un Te-Demn în prezența M. Sale. Atâta tot. Intreagă capitala nu are nimic neobicit. Doar în jurul bisericii din Buda e ceva. Acolo se adună în fața lui Dumnezeu, căruia-i mulțămesc, unii ca vameșul, alții ca fariseul: Regele care va simți ceva în suflet, miniștri cari sunt în o situație din cale afară de penibilă, cari una spun și alta gândesc, preoțimea în altă, membrii curții regele, reprezentanții armatei și a diferitelor instituții ale țării, îmbrăcați care mai de care în haine „naționale“ mai pompoase și care mai de care cu sufletul mai gol.

Primarele țării ține o cuvântare festivă, pe care o știe și regele și miniștri de-a rostul, și din care acum mai urmăresc numai gesturile și vocea vorbitorului — și în curând biserica se golește iarăși — și jubileul a trecut.

Atâta tot.

Căci țara nu e în o dispoziție de a putea sărbători un eveniment ca acesta. Țara e nemulțumită pentru multele nedreptăți pe care e silită să le îndure din pricina că la cărna destinilor ei nu sunt cărmaci destoinici și devotați, ci fel de fel de adunături nemernice cari nu doresc binele obștesc, ci binele particular al unuia sau al altuia. Țara o stăpânește o minoritate pe care o hrănește sudoarea atâtor milioane de muncitori cari n'au alt drept decât: a suferi. Popoarele țării sufăr din pricina unui

popor care vrea să le cutropească pe toate celelalte. Și până va fi așa, țara aceasta n'are de ce sărba. Până țara va sta pe baze nedrepte, numai zurbagii au chef de sărbare, cetățenii credincioși sunt îngrijorați de viitorul țării și n'au dispoziții de sărbătoare. Acești cetățeni pot să laude și pot să critice multe lucruri ale Regelui, și ale țării, pentru-că doresc adevărată consolidare a țării, dar nu pot aplauda de sălă. În colțul inimei lor simt ceva ce nu pot scoate la mezat ca patrioți guralivi, acolo sunt sentimentele lor de loialitate cu cari răsplătesc, dar acolo e și vulcanul patimilor drepte care nu se va stânge decât când se va pune capăt stării de anarhie care domnește de mult — de mult, care mistue puteri multe și care sapă o groapă adâncă de tot. Acești cetățeni au numai o rugare către capul lor încoronat, rugare care se resumă în aceste cuvinte:

Impărate, împarate,
Vino și ne fă dreptate.

Scrisori din Viena.

(Pregătiri pentru deschiderea parlamentului.
— Zvonuri dela Curte.)

Viena, 7 Iunie.

Fiind hotărâtă convocarea Reichsrathului pentru ziua de 17 I. c. pregătirile, pe cari partidele singuraticile le fac în vederea celei d'întâi sesiuni a parlamentului ales pe baza sufragiului universal, se accelerează acum într'un tempo mai viu. Deși constituirea camerei va consuma și ea câteva timp și înainte de feriile de vară nu se vor rezolvi, ba nici nu vor fi luate în discuție chestii principiale politice, ori chestii economice, ci guvernul se va mulțumi deocamdată cu un budget provisor pe timp de șasă luni, ce va cere să i-se încuviințeze, partidele grăbesc, cu toate acestea, a-și isprăvi înarmările pentru campania parlamentară scurtă, nici vorbă, dar nu fără importanță care se va începe la mijlocul lui Iunie.

Astăzi, ca mai înainte, cea mai viuă interesare se concentrează asupra faptului, că partidul socialist-creștin a devenit dintr'odată cel mai mare și astfel cel mai hotărâtor dintre partidele germane.

Urmarea acestui fapt a fost, că atracțiunea partidului socialist-creștin, care are numai el singur aproape șaptezeci membri, a dobândit o putere de atracțiune atât de mare față de elementele, cari îi stau apr ape, în cât reprezentanții Austriei-de-Sus, ai Salzburgului, ai Stiriei, cari mai înainte se numiau conservativi germani, au hotărât acum să abandoneze poziția lor de partid de sine stătător și s'au asociat fără nici o rezervă și fără vre-o condiție la socialiștii-creștini.

Importanța, care îi revine partidului creștin-social, care numără astfel aproape o sută de deputați, își află o expresiune și în împrejurarea, care se poate privi, ca un fapt hotărât, că deputatul Dr. Weisskirchner va fi candidat la scaunul președințial. Când știrea aceasta s'a lansat pentru întâia dată, ea a fost întâmpinată foarte sceptic din partea ziarelor liberale, ba unele s'au grăbit chiar a o dementa. Dar astăzi trebuie să admită serioșitatea candidaturii lui Weisskirchner.

Când partidul creștin-social a hotărât a se schimba din un partid specific vienez și provincial (înțelegându-se Austria de Jos) în un partid regnicolar, presa contrară a făcut glume și zeflemele asupra acestei hotărâri. Acum s'a împlinit ce se prevestia în manifestul electoral al partidului și anume, că se vor afla în sânul partidului creștin-sociali reprezentanți din toate țările germane ale Austriei și în deosebi „Austria-Internă“, germană, care a fost altă dată sâmburele Monarhiei, a ales în majoritate deputați socialiști creștini.

Presa liberală își dă pe față supărarea din cauza acestei desvoltări a lucrurilor și caută să încurce situația susținând, că par-

tidul creștin-social se va folosi de puterea sa pentru a pune la ordinea z lei chestii confesionale și pentru a porni un fel de Kulturkampf. Dar nici nu poate fi vorba despre vre-o întreprindere de această natură și în privința aceasta s'au făcut în timpurile mai recente declarații hotărâte din partea conducătorilor creștini-sociali.

Daca socialiștii creștini și-au manifestat de mai înainte de alegeri intenția de a deveni un partid regnicolar, această intenție nu trebuia să se ia numai în înțelesul, că ei vreau să-și extindă posesiunea politică, recte numărul mandatelor Austriei-de-jos în întreaga împărăție; ci și în înțelesul, că ei își vor considera drept o problemă politică de căpetenie a lupta în parlament pentru menținerea împărăției în forma ei de astăzi, ca monarhie austro-ungară, fie chiar și pe temeiul unei noi constituții. Ori-căror încercări, cari s'ar face din orice parte pentru zguduirea unității împărăției, socialiștii-creștini se vor împotrivi cu toată energia. Dar nu numai atâta, ci ei vor lucra din toate puterile pentru a desăvârși constituția imperiului și, în legătură cu aceasta, pentru a-i da și chestiei ungare în sfârșit, o rezolvire, care să fie atât în interesul popoarelor Austriei precum și în interesul Coroanei. Aceasta se știe bine și în cercurile judeo-liberale, cari tot mai stau în conexiuni foarte intime cu cercurile conducătoare ale Maghiarilor și o parte din năcazul pentru succesul socialiștilor creștini este de a se pune în contul acestui moment. Apoi năcazul de care amintim este cu atât mai îndârjit, cu cât se știe bine, că o acțiune, pe care ar porni-o socialiștii creștini pentru înlăturarea încurcăturilor ungare, ar fi sprijinită cu toate puterile și din partea social-democraților.

Nu se poate afla un răspuns absolut precis pentru întrebarea cari să fie azi vederile cercurilor celor mai hotărâtoare în chestia ungară? Trebuie să se facă aci o deosebire între ținuta oficială și între sentimentele și înclinațiunile mai mult personale. Cine ar voi să le ia în samă numai pe cele d'întâi, ar trebui să ajungă la concluzii foarte pesimiste. Sancționarea legilor școlare contra tuturor manifestațiunilor făcute de naționalități și contra protestului episcopatului român s'ar putea crede, că e o dovadă nouă, că mersul afacerilor este tot cel vechiu. Nu mai puțin conferirea demnității de consilieri intimi regești membrilor cabinetului coaliționist, și inclusive lui Kossuth, precum și prezidentului Justh abia s'ar putea interpreta altfel, decât în înțelesul că regimul partidelor coalitate se bucură de favoarea deosebită a Coroanei.

Și cu toate acestea, oricine este cât de cât orientat asupra stării lucrurilor, va putea să-și dea seamă, că nu e tocmai așa, cum s'ar părea după unele aparențe oficiale.

Din contra resensul față de Maghiarii, cari vin neîncetat cu nouă pretenții naționale și de drept public, crește pe zi ce merge. Atâta numai, că lipsește hotărârea de a i-se da acestui resens o expresiune corespunzătoare prin acțiuni.

Se poate spune cu toată siguranța, că moștenitorul de tron, Archiducele Francisc Ferdinand urmărește și astăzi, ca mai înainte cu cel mai viu interes problema ungară și că el ține mai presus de toate, ca să se informeze însuși despre toate amănuntele acestui complex de chestii politice, naționale, economice și de a-și forma însuși o judecată asupra lor.

Tot pentru acest motiv moștenitorul și-a dat silința în timpul din urmă ca să cunoască dorințele Croaților, cari au eșit iarăși deodată în planul întâi, și cari se poate — doară — că vor avea un roi hotărâtor în desvoltarea lucrurilor de pe „globul ungar“.

Astfel sentimentele „neoficiale“ nu sunt nici pe departe așa de favorabile Maghiarilor după cum s'ar putea presupune după aparențele oficiale.

Austriacus.

ROMÂNIA

Alegerile colegiilor universitare.

Joi la 24 | 6 c. Universitățile din București și Iași și-au ales câte un reprezentant în Senat.

În capitală candidații au fost după cum am amintit deja d-nii C. Dumitrescu-Iași liberal și d-nul Titu Maiorescu conservator.

La Iași. I. Stravolca liberal și Petru Misir conservator.

Au reușit ambii candidați ai partidului conservator.

La București s'au abținut dela vot D-nii Hașdeu, Danielopol, Iorga și Basilescu.

Alegerile pentru colegiul I de Cameră încep la 26 | 8 c.

Reparațiile vaporului „Principesa Maria“.

Lucrările de salvare ale vaporului „Principesa Maria“ care în iarna trecută a fost aruncat de valuri între stâncile dela Tenedos au costat S. M. R. suma de 12.000 lire sterline, 303.600 lei. Consiliul de miniștri a aprobat această plată și suma a fost plătită societății de salvare din Londra.

Vaporul se află de prezent în șantierul din Livorno unde îi se schimbă mașineria și cazanele.

Protecția femeii.

Există în București o societate pentru cultura intelectuală și protecția femeii, pusă sub augustul patronajului al M. Sale Reginei și sub presidenția de onoare a A. S. R. Principesa Maria.

Aceasta societate afară de numeroasele sale secțiuni a format încă un burou de plasare și informațiuni pentru toate femeile de ori-ce naționalitate, fără a li-se percepe vr'o taxă celor cari să adresează acestui burou.

Societatea aceasta are și un burou de consultații judiciare, care afară de consiliile, care le dă, procură certificate de sărăcie pentru toate instanțele judiciare din țară.

Recompense pentru expozanții și colaboratorii Expoziției Naționale.

Monitorul oficial dela 24/6 c. publică un nou tablou suplimentar al recompenselor acordate expozanților și colaboratorilor Expoziției Naționale. Noua listă conține 3 diplome de onoare cu medalia de aur 31 de medalii de aur cu diplomă specială între altele dlui Dr. Aurel Mureșanu, director la „Gazeta Transilvaniei“ dlui Th. V. Păcățeanu, director la „Telegraful Român“, dl Ion Rusu Șirianul dela „Tribuna“ din Arad, dl Valeriu Braniște, directorul „Drapelului“, pe urmă 12 medalii de argint, 5 de bronz 31 de colaborator.

Un prelat archeolog.

Archiepiscopul catolic din București monseniorul Raymond Netzhammer este unul din trecei mai distinși archeologi. Dânsul a scos la iveală mai multe broșuri cari tratează despre cercetările archeologice din România.

De data asta Monsgr Netzhammer s'a decis să facă studii de archeologie în Dobrogea, această regiune așa de fecundă în prețioase amintiri ale trecutului.

Archiepiscopul a intervenit în acest scop pe lângă dl Dr. Antippa secretarul general al ministrului de domenii, pentru a-i cere să-i înlesniască aceste lucrări.

Dl Dr. Antipa a luat imediat toate măsurile în consecință și a prevenit autoritățile administrative din Dobrogea.

Chestia evreiască în Ungaria.

Deși avem la cârma țării noastre un „mare“ guvern „național“ și deși acest „mare guvern național“ nu-și uită nici o clipă de a lucra pentru marea operă a oprăririi a tot ce nu-i național, un lucru i-a scăpat și acestui „mare“ și „național“ guvern ca și tuturor guvernelor mici și mari din trecut: rezolvirea chestiunii evreiești în Ungaria.

A vorbi de o chestiune evreiască în Ungaria, la aparență e ceva paradox. Cine-i simte nevoia? E vre-un evreu care să strige ghivalt ca'n țara românească, sau e vr'un teren pe care evreii să nu se poată valida în țara asta? Numai miniștri și regi evrei n'au fost până acum în Ungaria — în colo toate terenele li-au fost și li sunt deschise. Ei n'au deci nici un motiv de a se plânge. Și nici nu se plâng. Din partea lor, putem fi liniștiți, nu le vom auzi nici când glasul de nemulțumire.

Și cu toate acestea există chestiunea evreiască în Ungaria. Dacă nu suferă Evreii suferă Ungaria. Și suferă din cale afară de mult. E a treia țară din lume, care are mai mulți evrei și care e suptă de mai multe lipitori. De sute de ani aceste lipitori s'au încuibat, zi de zi, tot mai adânc în trupul acestei țări, în care au aflat sânge de ajuns de supt și teren priincios de dezvoltare. Nu s'a găsit nimeni care să le fi zis vr'o dată: până aici și mai departe nu! Așa a ajuns astăzi întreaga putere a țării în mâinile lor. Țara — respective reprezentanții ei, s'au obișnuit cu această stare, pe care nici n'o mai consideră ca stare anormală. Și în obicei-nuința lor cu această stare li se pare că primejdia e alocurea, li se pare că acele neamuri pe cari le-au găsit la venirea lor aici, cari muncesc sprijinite numai pe puterile și pe fărâma de dreptate a lor, cari nu asupresc în nici într'un chip pe nimenea, ci-și apără numai sărăcia și nevoile și neamul, — li se pare că în acestea e primejdia.

Impotriva acestora li se îndreaptă zelul, și în lupta cu aceștia își cheltuiesc energia, micșorând-o și pe a contrariilor, și în loc ca strădaniile să fie urmate de pace, bună înțelegere și bună-stare materială — ele au tot alte fețe. Guvernele naționale, partidele naționale nu caută să stârpească relele cele mari, buclucurile cele mistuitoare, ci-și fac de lucru inventând lucruri neexistente cu cari se răboiesc pentru simplul motiv de a stoarce aplauzele vulgului cu ochii împăienjeniți — și-n timpul acesta beleaua crește ca o boală care roade — roade până trânteste la pământ și un trup de uriaș, nu numai pe un nevoiaș. Pe ei îi arde de steaguri ungurești, de rechizite școlare patriotice, de impunerea unei o a doua limbi naționalităților nemaghiare din țară — pe ei nu-i privește că Ungaria dă cel mai mare contingent de emigranți, că Ungaria are cea mai săracă țărănie, că în acest stat care moare după caracterul național, toată industria și tot comerțul, mic și mare, e în mâinile străinilor de limbă, de lege, de obiceiuri, de ideal.

Ei nu se sinchiesc că toate arterele de viață ale țării sunt inficiale de venin evreesc: știința, arta, presa, ca să nu le mai înșirăm pe toate. Pe ei nu-i privesc toate acestea, ei au alta de lucru.

În timpul din urmă s'a auzit un glas de protestare, dar el a amuțit în curând. Nu l'a luat nimeni în serios. Deputatul Hencz, uimit de numărul extraordinar de mare al evreilor cari cercetează școli superioare, a cerut ca să se aducă o lege care să prescrie un „numerus clausus“ pentru evrei la universitate. Nu l'a ascultat nimeni. La câțeva vreme a venit un tânăr maghiar, Wessprémy Kálmán din Dobrișin care a arătat, cu nenumărate date statistice, pri-

mejdia evreiască din Ungaria. Nici acesta n'a fost luat în seamă, căci cel mai puternic factor, acela care crează sau își bate joc de opinia publică, presa „maghiară“, a tăcut. Presa maghiară care descopere răsmirițe în Ardeal, presa maghiară care află de câte ori comitem câte o trădare de patrie mare sau mică, acea presă care număr de număr ne dovedește, în cuvinte mai mestrice, ceea ce în Cameră ne doare d'alde Markos și Hock și Nagy György, și care are coloane din belșug pentru toate cumințeniile și prostiile din lumea asta, — presa aceasta maghiară, și mai presus de toate, „națională“, a tăcut, sau s'a mulțumit cu reproducerea unor statistici mărunte și mute. Desigur, era corect așa. De ce să tulbure liniștea pe tema aceasta, când nepuțincioșii de guvernanți nu sunt în stare să o rezolve și când „opinia publică“ se mulțumește și cu înfrângerea naționaliștilor, cu un scandal elocvent din Cameră, unde părinții patriei sunt la înălțimea mentalității guvernelor?

Nu avem pretenții de a le arăta noi miopilor acestei țări primejdia pentru care ei n'au nici ochi, nici urechi, — ci ne însemnăm numai pentru noi câteva amănunte din cartea autorului amintit, pentru a vedea ce chestiune gravă există în Ungaria fără ca cineva să creadă că a sosit timpul să o rezolve.

La anul 1725 erau în întreaga țară numai 13.000 de evrei. În o sută de ani, la 1840 numărul lor ajunge la 244.035, după zece ani sunt 368.525, la 1857 sunt 412.702, la 1869 sunt 542.257, la 1880 sunt 624.824, la 1890 sunt 707.961, la 1900 sunt 826.222 iar la 1905 sunt 866.410. În curând, deci, milionul.

Dela 1720 până azi populațiunea țării a crescut de 6 ori pe atâta. În același timp numărul evreilor e de 49 de ori mai mare. Dacă s'ar fi sporit și celelalte neamuri ale țării, în măsura în care s'au sporit evreii, azi Ungaria ar trebui să aibă în loc de 19 milioane 123 de milioane de locuitori; iar dacă și de aici iocolo popoarele acestei țări se vor spori în raportul de până acum, peste 173 de ani, adică la anul 1080, Ungaria ar avea 114 milioane de locuitori dintre cari 26 de milioane ar fi evrei. După alți 175 de ani, la 2255, Ungaria ar avea 1802 de milioane dintre cari nu mai puțin de 1274 de milioane ar fi evrei. „Atâția locuitori n'ar mai încăpea în Ungaria, — zice autorul cărții din chestiune, — ci ar trebui să ocupe Europa întreagă. Acesta ar fi apoi „imperiul maghiar“. (pg 26)

După hatărurile pe cari diferiți bărbați maghiari mari le-au făcut în cursul vremilor evreilor, putem afla cât și-au bătut capul patrioții cu țara. Încă pe la 1720 contele Eszterhazy i-a luat sub aripele sale ocrotitoare, colonizându-i în comitatul Sopron, pe moștile sale. La 1724 contele Károlyi Sándor le trimite pe cel d'întâi rabin în Careimari. Marele patriot Kossuth Lajos a fost prin anii 40 cel mai mare aderent al egalei îndreptățiri a evreilor, iar la 1884 Eötvös Károly, care trece de unul dintre cei mai geniali unguri, a luat apărarea unor evrei despre cari se constatase că au vărsat sânge creștinesc pentru ceremonialul lor. Eötvös i-a scăpat de proces — și și-a câștigat numele de „cel mai bun avocat“.

Evreii au o putere de rezistență mai mare decât oricare alte popoare din țara noastră.

Mortalitatea la ei e mai mică și natalitatea mai mare. Natalitatea e de 31·6 la sută, mortalitatea de 16·8 la sută, deci sporul e de 14·8, câtă vreme

la greco-cat. sporul anual e de 10 la sută.

rom.-cath.	„	„	„	„	8·5	„
unitari	„	„	„	„	6·8	„
evangelici	„	„	„	„	6·2	„
gr.-or.	„	„	„	„	4·9	„
reformați	„	„	„	„	4·5	„

Mortalitatea copiilor evrei e relativ foarte mică: câtă vreme din 1000 de copii neevrei până la 7 ani mor 368, din tot atâți copii evrei mor abia 218-7. Această e a se atribui, între altele și împrejurării că evreii trăiesc în mare parte la orașe, unde ori și cum grija e mai bună. — Orașul care are mai multe procente de evrei e Ungvarul, care are 31 de procente de jidovi, apoi Oradea-Mare „unde tot al patrulea om e jidan, zice autorul cărții. Aici ar trebui să se ridice a treia universitate!” Oradea-mare are 25·8 la sută de evrei. (12.111 locuitori).

Urmează:

Budapesta cu 167.974 locuitori evrei sau 23·4 la sută; Pojonul 6.808 locuitori evrei sau 11·0 la sută; Debrețin 6.078 locuitori evrei sau 8·4 la sută; Arad 5.962 locuitori evrei sau 11·1 la sută; Seghedin 5.776 locuitori evrei sau 5·8 la sută; Cașovia 4.988 locuitori evrei sau 14·0 la sută; Cluj 4.601 locuitori evrei sau 9·9 la sută; Szatmár-Némethi 5.240 locuitori evrei sau 20·0 la sută; Cinci biserici 3.911 locuitori evrei sau 9·2 la sută; Nyitra 3.674 locuitori evrei sau 24·2 la sută; Raab (Győr) 3.259 locuitori evrei sau 11·7 la sută; Szabadka 2.990 locuitori evrei sau 3·7 la sută; Székesfehérvár 2.726 locuitori evrei sau 8·9 la sută; Sopron 2.320 locuitori evrei sau 7·6 la sută; Komárom 2.103 locuitori evrei sau 12·5 la sută; Baja 2.206 locuitori evrei sau 11·0 la sută; Neoplanta 2.062 locuitori evrei sau 7·2 la sută; Losoncz 1.990 locuitori evrei sau 20·9 la sută; Kacske-méth 1.926 locuitori evrei sau 3·4 la sută; Alba-Iulia 1.647 locuitori evrei sau 14·2 la sută; M.-Oșorheiu 1.625 locuitori evrei sau 9·2 la sută; Trenscsen 1.275 locuitori evrei sau 18·2 la sută; Fiume 1.167 locuitori evrei sau 3·1 la sută; Brașov 1.198 locuitori evrei sau 3·3 la sută.

Cronica externă.

Italia și conferința dela Haga.

Poziția Italiei față de conferința dela Haga nu promite nimica pentru tendința acesteia din urmă.

„Giornale d'Italia” ocupându-se de această chestie într'un articol de fond zice, că tripla-alianță este pentru Italia cea mai sigură garanție a păcii, dacă această alianță va căuta să-și mențină și pentru viitor relațiunile de până acum.

Tripla-alianță (Italia, Germania și Austria) este de acord cu legăturile de prietenie, pe care Italia le întreține cu Franța și cu Anglia. Chiar relațiile între Anglia și Germania dacă nu s'au îmbunătățit, cel puțin nu s'au accentuat.

În ceea ce privește încrederea aliaților față de Italia, aceasta lasă de dorit, cu toate garanțiile oficiale ce i-se arată. Explicarea e ușoară.

Declarația lui Tittoni dela 14 Iunie 1906 că va sprijini proiectul de dezarmare al Angliei, a fost o greșală și greșala a devenit mai mare când a insistat asupra acestei declarații după vorba festivă a lui Bülow.

Urmările acesteia se arată pe ici pe colo.

Ziarele americane aduc știrea, că la intrarea flotei italiene cu ducele Abruzilor în Hampton Road, voapoarele germane au ridicat ancora cu câteva ceasuri mai înainte. Între aliați acest fapt trebuia înlăturat, chiar și atunci când ar fi fost numai o întâmplare.

Din Berlin vine știrea pe de altă parte că baronul Aehrenthal ar fi făcut o încercare să realizeze o convenție între Franța, Rusia, Austro-Ungaria și Germania în chestia orientului european, lucru care ar fi știrbit influența italiană în Balcani.

Acestea sunt simptome cari nu pot mulțumi Italia și cari scot în deajuns în lumină atitudinea contrară a lui Tittoni în chestia dezarmării.

Evenimentele în Portugalia.

Știrile cari sosesc din micul regat dela Oceanul Atlantic sunt foarte alarmante. Mișcarea antidinastică ia proporții tot mai mari și sunt temeri că în curând va izbucni revoluția.

Regina a fost în vr'o câteva rânduri obiectul desaprobării opiniei publice pe stradă, unde orașenii din Lissabona nu s'au sfiit să o fluere ca pe ori ce ființă care nu le convine.

Deși mama regelui își pune toate sforțările cu Don Carlo să convoace corpurile legiuitoare și să-și dea în urmă abdicarea acesta din lipsa de energie, având și temere de revolte, este ținut în nemișcare lipsindu-i cutezanța de a lua o hotărâre.

Dar poporul se mișcă. Toate grupurile politice și-au dat mâna pentru detronarea actualului suveran.

Ziarele provoacă poporul să nu contribuie cu dare, aceasta nefiind votată de Camere, deci incasată în mod neconstituțional.

Situația este deci vecină cu revoluția.

În același timp ambasadorul portughez din Viena, Conte Paraty în interviul acordat unui corespondent al ziarului „Politische Korresp.” desminte aceste știri și zice că situația care i se atribue Portugaliei, este numai o uelțire nedreaptă.

În deosebi în ce privește persoana regelui ambasadorul a luat o poziție foarte energică apărându-l pe acesta cu cele mai lingușitoare epitețe. Regele își cunoaște datorită — a zis el —; este un domnitor serios, care își îndreaptă atenția asupra și celor mai neînsemnate amănunte ale politicii din țară. Sprijinește știința, arta, industria și însuși se îndeletnicește în unele ramuri.

Nu este adevărat că ar fi dat autorizația pentru înființarea caselor de joc, cari sunt oprite prin lege. Că regina Amalia ține mai mult la limba maternă, la cea franceză, este lucru excepțional, deoarece el — ambasadorul — a vorbit cu dânsa totdeauna în limba portugeză.

Întru cât privește armata, aceasta a fost totdeauna la culmea demnității ei atât acasă cât și în colonii și nimic nu i-a știrbit moralul.

Toate aceste ziceri nu se potrivesc însă cu evenimentele de acasă și cu zvonurile cu totul contrare afirmate de ziare.

Din Camera franceză.

Camera s'a ocupat în ședința ei dela 7 c. de criza viticolă și interpelațiile referitoare la aceasta.

Deputatul Fernand David a zis, că criza se atribuie falsificării vinurilor, retragerii privilegiilor fierbătorilor de rachiu și scăderii prețului la zahăr.

În chestia armatei deputatul Blanc a cerut ministrului de război să nu cheme rezerviștii tocmai în luna Iunie când e lucrul câmpului în toi.

Ministrul a respins această propunere și respingerea a fost primită de Cameră.

Pressensé a vorbit despre cheltuielile pentru armată, cari sunt prea mari și sdruncină budgetul statului.

El a zis că atitudinea Italiei față de propunerile engleze referitoare la desarmare se datorește numai faptului, că Franța ca aliată a Italiei n'a spriginit-o în mod oficial.

Democrația franceză, care din pasiune este o aderentă a păcii, nu ar putea să ierte guvernului formațiunea unei triple-alianțe a păcii armate în conferința dela Haga. Ministrul de externe Pichon a declarat că comisiunea întocmită de Bourgeois a examinat condițiile sub care s'ar putea înlocui puterea prin dreptate, războiul prin pace și spiritul de superioritate prin spiritul libertății.

Ministrul crede că se va găsi un mijloc pentru înființarea unui tribunal internațional care să schimbe fața lucrurilor de astăzi dând loc unei mijlociri, care să reguleze neînțelegerile între țări.

FRANZ JOSEF Apă purgativă

probată ani de zile cu cel mai bun rezultat.

ȘTIRILE ZILEI.

Sâmbătă, 7 Iunie 1907.

— **Patria salvată.** Ministrul de culte și instrucție publică, a oprit pentru toate școlile elementare populare din țară manualul: „Geografie pentru școale populare. Cursul I. Ed. V. Aprobata de comisiunea școlastică Arhidiecezană, Blaj, 1900.”

— **Maghiarii în România.** Ziarului „Erd. H-p” i se scrie din București, că poliția de-acolo ținând zilele trecute o razie în capitală, a arestat în două grădini publice mai bine de 300 de servitori și servitoare, mai mare parte maghiari. Ancheta a descoperit, că parte dintre arestați se susțineau din furt, iar femeile din prostituție, deși în București e lipsă de servitoare și și-ar fi putut găsi ocupațiune cinstită.

— **Al lor să fie.** Dumitru Ciulea, jandarm, de naștere din Birchiș, domiciliat în Merul, și-a maghiarizat numele în Biró.

— **Un părinte al poporului.** Un adevărat părinte al poporului este dl Ion Kalinderu administratorul domeniilor Coroanei din România.

Grija ce a purtat-o sateanului român de pe aceste domenii a făcut, ca acest țaran să se deosebiască întru toate de fratele său trăit stingher sau pe vr'o moșie boerească. Și ca cultură și ca situație materială, economică și socială țaranul de pe domenii este cu mult, foarte cu mult înaintea obiditului său frate și are din toate punctele de vedere o aparență europeană.

Dar dl Kalinderu se și ocupă de țaranii săi. De curând dânsul a inspectat domeniul dela Gherghița din districtul Prahova.

Ca totdeauna dl Kalinderu a inspectat afară de stabilimentele agricole și instituțiile școlare culturale și economice din localitate.

A decis, că școala dela Lacul Turcului să se deschidă în curând, și să se ridice o nouă biserică la Belciug pe cheltuiala domeniului.

Dl Kalinderu a lădat pe locuitori, cari în decursul ultimelor revolte au rămas liniștiți și la mai mulți dintre ei le-a dat medalii jubilarie drept recompensă.

Astfel de oameni merită lauda și stima tuturora.

Țerii românești îi trebuie mulți oameni de talia dlui Kalinderu, cari să trăiască între popor să-i studieze lipsurile, să-l înțeleagă și să ia măsuri de îndreptare.

Numai atunci ar putea să răsuflă din starea rea care o copleșește.

— **Convenire colegială.** Colegii cari au depus examenele de maturitate la gimnaziul român din Blaj în anul 1897 — conform dorinții majorității — sunt invitați prin aceasta la convenirea colegială de 10 ani ce o vom avea la 28 Iunie n. a. c. în Blaj.

Blaj la 5 Iunie. Flaviu C. Domșa, profesor.

— **Post de medic.** Pentru comunele Toracul-Mare și Toracul-Mic, ambele comune sunt lipite de olaltă c'o populație de 8000 suflete, Români, s'a deschis concurs pentru postul de medic cu un venit anual minim de 5000 de cor. Concursul s'a publicat deja în ziarul „Torontal” și espiră la 20 Iunie, până când se pot înainta recursurile la protopretorele Lowiser în Nagybecsberek com. Torontal. Fiind aceste două comune curat românești, aruncate la periferia românismului, și în jur cele mai avute sate în Torontal, s'ar reclama un medic român conștient, a cărui alegere esie sigură.

— **Minciuni.** Presa jidovească din Ungaria, începând dela Budapești Hirlep și până la cea din urmă fițuică de pe stradă, vorbește în numărul de azi că mama dlui deputat Dr. A. Vlad și soția dsale luând paște la un examen dela o școală populară românească din comitatul Hunedoarei, ar fi întrerupt răspunsurile elevilor la limba maghiară și ar fi îndemnat pe părinți să facă grevă, să nu-și lase copiii la școală ca să învețe ungurește, ba că au afirmat chiar că Transilvania nu se ține de Ungaria ci de România.

Aceste minciuni nu ne mai fac rău. Tactica ticăloasă a foilor jidovite o cunoaștem de mult. Adevărul e că d-nele Vlad au luat parte la examen și au îndemnat pe copii și pe părinți să-și iubească limba strămoșească.

Și la noi e virtute a ne iubi limba și legea, dlor Morit și Ițic, nu numai la Unguri și la neunguri.

— **Consilierul Burdea,** care pe timpul sinodului din Caransebeș, era ocupat, a luat astăzi parte la „sărbările jubilară” în „diszmagyar” (uniformă de gală, ungurească, cu pînteni și cu pene la chipiu).

— „**Foaia școlastică**” din Balázsfalva (Blaj) No. 11—12, apărut acum, aduce pe lângă un material didactic și câteva știri de ordin cultural. Așa propune că în apropierea centrelor cum e Balázsfalva (Blaj), Szamosujvár (Gherla), Karánsebes (Caransebeș), să se angajeze de model câte o moșie fundațională pentru ca clericii și pedagogii să-și câștige din propria lor intuițiune cunoștințele din ramii economiei. Se mai dau informații și despre despărțământul Balázsfalva ai Asociațiunii și despre reuniunea învățătorilor din archidieceza Gyulafehérsárfogaras.

Nu știm întru cât comitetul central al Asociațiunii din Nagyszében e mulțumit cu activitatea despărțământului balázsfalvian.

Foaia școlastică (deocamdată, în curând i-se va zice desigur Iskolai lap) mai spune că școala gr. cat. din M. Keménytelke, M. Szt. Márton și Zsilyaorojesd și-a achitat abonamentul.

Ne bucurăm din inimă de interesul pe care vedem că-l manifestă față de școală și față de limbă organele din archidieceza Gyulafehérvár-Fogaras.

— **Regele Petru al Serbiei** bolnav. Din Belgrad se telegrafiază, că pe când regele Petru a eșit la preumblare călare spre parcul Topșider smîncind calul de frâu și oprindu-l brusc, l'a lovit o durere peste mijloc, încât a fost nevoit să se înapoieze cu tramwayul la palat unde s'a supus unui masaj.

Suveranul se află încă în pat din această cauză.

Economie.

Bursa de ef.cte. Circulația la bursa de efecte a fost azi animată. Anză la aceasta a dat cumpărările arbitrajului din Viena.

Tendența a rămas până la încheierea bursei fermă.

Târgul efectiv încă a fost animat. Cursul valorilor s'a urcat.

Rentele și valutele nu s'au schimbat.

La încheierea bursei au notat:

Acțiunile institutului de credit	Coroane
„ „ austriac	— 657.25
„ „ ung. a.	— 758.75
„ băncei de escompt a.	— 498.—
„ soc. căilor ferate austro ung.	— 674.50
Renta ung. de aur 4 proc. vinde	— 111.70
„ „ coroane 4 „ „	— 93.45
„ austr. de aur 4 „ „	— 117.10
„ „ coroane 4 „ „	— 98.70
Scrisuri fonciare „Albina“	— 101.—
Napoleond'or (20 franci aur)	— 19.19
20 mărci germane, aur	— 23.56
Galbeni austriaci și ungurești	— 11.43
Bilete germane 100 mărci	— 118.02
„ franceze 100 franci	— 96.10
„ italiene 100 lire	— 95.90

„ române 100 lei — 95.50
Ruble rusești de hârtie — 2.53

Prețurile cerealelor. Fluctuațiunea în prețurile cerealelor e foarte mare.

În *Anglia* fiind timpul foarte favorabil dezvoltării sămănăturilor și fiind în piețe oferte mari de cereale — îndeosebi din India — prețul grâului a scăzut cu 35 fileri de mază metrică (= 100 kgr.)

În *Franta* dezvoltarea favorabilă a sămănăturilor a avut de urmare că grâul s'a eștinit cu 30 fileri, iar făina cu 50 fileri de mază metrică (= 100 kgr.)

În *America* (New-York și Chicago) încă au căzut puțin prețurile cerealelor, tendență însă a rămas fermă.

La noi prețurile cerealelor au scăzut cu puțin. Cumpărătorii nu reflectează la oferte și astfel producenții au fost siliți a face câteva vânzări urgente cu prețuri scăzute.

Azi până la 12 ore din zi s'au vândut dacă 8000 măji metrice grâu.

Pentru cel mai frumos grâu de Tisa (81 kilograme greutate) s'a plătit 21 coroane; iar pentru cel mai slab de Bănat (75 kgr. greutate) 19 coroane.

Prețurile celorlalte cereale s'au menținut, tendența e liniștită.

În ultimele 24 ore au sosit la Budapesta 22.723 măji grâu, 10.385 măji m. *cucuruz*, s'au expediat în acelaș timp 29.251 măji metrice *făină*, și 3568 măji metrice *tărâțe*.

Piata din Budapesta.

I.

Cereale.

Grâu, mază metrică., frumos	21 cor.	— fil.
„ „ „ „ mijlociu	20 cor.	10 fil.
„ „ „ „ mai slab	19 cor.	— fil.
Săcără , mază m. dela	15 cor.	65 fil. — 16.10
Orz. „ „ „	13 cor.	45 fil. — 14.—
Cucuruz nou „ „	11 cor.	80 fil. — 12.—
Ovăs , „ „ „	15 cor.	60 fil. — 16.25

II.

Producte.

— Prețurile sunt socotite după 100 kilogr. și în bani gata. —

Unsoare de porc, dela 148 cor. — 149 cor.
Slănină, . . . „ 123 cor. — 131 cor.
Cartofi, . . . „ 0 cor. — fil. — 0—

Spirt, . . . „ 50— cor. — 50.50

III.

Târgul de porci Kőbánya (Steinbruch),
(Prima calitate ungară).

Bătrâni . . . — — — fileri kilogramul
Tineri . . . 141—142 fileri kilogramul

Redactor responsabil:

V SILF MACREA.

Tip. «Poporul Român», István-ut 11.

În partea nord-vestică a Ardealului în ctt. Hunedoarei, pe malul drept al Murașului, într-o vale încântătoare, încoronată de păduri și scutită de praf și vânt.

!nica apă fer- Izvorul Diana binta feruminoasă din Algyógy.

a cărei temperatură permanentă e 31.90 car. apa minerală e — conform atestărilor medicilor de specialitate — cea mai bună în toată Europa, se folosește cu rezultat escelent la morburile următoare: aprindea peliței de oaie, la cele mai îndârjite boale de piele, la mâncărimi cronice, la boale femeiești etc., prepararea băilor de mol, feruminoasă.

!! Medici permanenti de băi !!

Stațiunea căilor ferate:

Pentru tren de persoane . . . Romosz-Algyógyfürdő
Pentru tren accelerat . . . Szászváros (Grăștie)

Dela gară comunică omnibuse comode și trăsuri private.

Postă, telegraf, și stațiune telefonică.

În Algyógy, în nemijlocită apropiere de băi se capătă vipt escelent de casă. Israelii află culină curată și rituală.

— Pentru singuratici, întreținerea întreagă dela 5 Cor., cu tot cu taxele de scaloă medici și musică.

Pentru familii prețuri foarte moderate după învoială.

Cu explicări și prospect serveste gratis, cu plăcere administratorul

1—3 SKLENARIK ANTAL.

TIPOGRAFIA ȘI LIBRĂRIA POPORUL ROMÂN

Proprietar DIMITRIE BIRAUȚIU.

Telefon 47-82. Budapest, István-ut 11. Telefon 47-82.

Au apărut:

Războiul Ruso-Japonez

partea a II-a de Lucian Bolcaș.

Se estinde pe 100 pagini cu numeroase ilustrațiuni.

Cuprinsul:

După căderea Portului-Arthur; În Mancuria; Pe mare; Comanda mai înaltă preste trupele rusești dată lui Kuropatkin; Ciocniri mărunte și dese; Mișcările rușilor; Mișcările japonezilor; Bătălia dela Sande-pu; Bătălia dela Mukden; Pregătiri pentru o bătălie mare; Infrângerea rușilor pe mare; Bătălia dela Ciuzima; Sfârșitul războiului. Japonezii ocupă insula Sachalin; Pacea dela Portsmouth; Aduș.

Prețul 50 fil., plus 5 fil. porto.

Răscoalele Țărănești.

O broșurică foarte interesantă scrisă în deosebi pentru țărani. Se estinde pe 64 pagini. Format octav.

CUPRINSUL:

Din suferința și răscoalele țărănilor în trecut;

Soartea țaranului român și răscoalele lui din trecut;

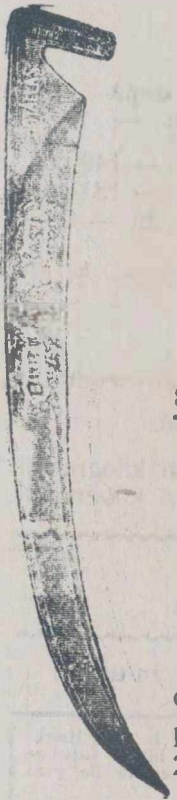
Pricina răscoalelor din țara românească. — Chestia țărănească;

Răscoalele de astă primăvară;

Cum să se ușureze soartea țărănilor? — Prietenii țărănimii;

Învățămintele răscoalelor. Prețul 20 fil., plus 5 fil. porto.

Sub tipar: OCTOIH BOGAT

Cele mai bune coase pe lume sunt coasele „Bur“ și „Japoneză“.

Aceste coase sunt pregătite din oțel Svedian și se trimit numai cu garanță.

Fiecare bucată care nu conține se schimbă gratuit.

Prețul coaselor: $\frac{75 \text{ cm.}}{1 \text{ frt. } 10 \text{ cr.}}$
80 cm. 85 cm. 90 cm. 95 cm.
1-15 c. 1-20 c. 1-30 c. 1-35 c.

Adresa exactă:

Grauer Mihály
Köbánya 13.

Tot de acolo se pot procura cele mai bune briciuri, prețul 1 frt. 20, 1 frt. 50 și 2 frt. 50 cr.

!! Pentru economii !!

Peronospin

Mijloc aplicat cu cel mai mare folos în contra peronosporiei la stropirea viilor.

Nedeasemănat cu mult mai bun și mai ieftin este în folosința «Peronospinul» decât piatra vânăta.

Cu «Peronospinul» stropind via 1 hectolitru de apă vine la 50 fil., precând cu peatră vânăta 1 cor. 60 fil., fiind peatră vânăta astăzi foarte scumpă.

Ca înștecarea proprietar de vie să poată căpăta numai veritabilul «Peronospin» dau favorul acela — că deja la comanda de 8 pachete — trimite francat.

Prin întrebuintarea «PERONOSPIN»-lui, viia va fi hotărât mai frumoasă, boabele de struguri mai mustoase și astfel roada de vin mai bogată. Experiența a dovedit, că prin folosirea pietrii vinete, nu să ajung aceste rezultate, — probabil pentru aceea, că piatra vânăta verzește peste măsură frunzele și prin asta abstrage din puterea și sucul viței, ceea-ce înseamnă pierdere de putere.

Praful de stropit al meu, face vița mai plină de viață și mai asigurată contra boalei de peronosporă.

«Peronospinul» ie deja de 6 ani în folosință cu rezultat foarte îndestulător. Prețul unui pachet este 60 fil.

Revânzătorii-comercianți capătă rabat corespunzător.

Prav pentru îngrășarea vitelor cornute, porcilor și a cailor. Vacile dau prin întrebuintarea pravului acestuia lapte mai mult și mai bun. De mare însemnătate este pentru ori-care econom a întrebuinta acest pav de îngrășare, căci prin aceasta să urcă valoarea — adevărat prețul vitelor, porcilor și a cailor. Prețul este 60 fil.

Moartea cloșanilor și a șoarecilor. Un prav sigur pentru stîrpirea acestora. Prețul 60 fil.

Prav pentru ouatul găinilor. Prin întrebuintarea pravului acestuia, găinile ouă mai mult ca de comun — chiar și în timp de iarnă — pe cînd altcum nu ne ouă — sau foarte puțin. Prețul 30 fileri.

Unsoare galbină pentru păduchi la vite. Știut este că vitele și porcii suferă mult de mîncărimea păduchilor, prin care mîncărime sunt reținuți în îngrășarea și dezvoltarea lor — ba chiar slăbindu-și, astfel încît în loc de a li-să ridica prețul, chiar perd din valoare. De aceea fiecare econom să întrebuinteze această unsoare — căreia îi e prețul 20 și 40 fil.

Extracte pentru prepararea rumului și a diferitelor likeruri. Cine voește a-și prepara rum și likeruri foarte bune și ieftine, să întrebuinteze aceste extracte. Prețul pentru 1 litră 40 fil. Pentru prepararea rachiuului de prune carăși 40 fileri. Tot cu acest preț să capătă și pentru rachiu de drojdie, de sîgovîi, de rachiu de bucate și borovicha.

Toate acestea să capătă la

CORNEL DEMETER, apotecar în (Szászváros) Piața gimnaziului N. 34.

Un ca existență

mașină de „sfirticat“ tuleul

mașina „Ásványi“ „Ágraria“ de „sfirticat“ tuleul e patentului lui Ásványi

Patentată în toate statele culturale

Singura mașină existentă

care nu taie tuleul în bucățele, ci îl sfirtică fin ca fînul și pe lângă capacitatea urieșă de lucru întrece înzecit pe a ori căru shredder american.

Deslușiri speciale dă :

„Agraria“ societate pe acții pentru mașini Budapest.

Adresa :

„AGRARIA“ Budapest, Váci-ut 2.

Să nu să confunde

cu shredderii americani cari taie în bucățele, dar nu sfirtică tuleul și de aceea din shredder rămâne tuleul tare și inconsumabil, așa că vitele nici nu-și pot rumega.

Grucă sau siabă după alegerea magnetică.

Patent Nr. 86967

Nu e crucea lui Volta! Nu e mijloc secret! Vindecă și înviorază pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a sășă da împrejurări, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sîngelui, anemie, amețeli, țiuțuri de ureche bătăie de inimă, sgârcturi de inimă, astma, auzul gren, sgârcturi de stomac, lipsa poftei de mîncare, răceală lamănu și picioare, reumă, podagră, ischis, udul în pat, influența insomnic, epilepsia, circulația nereguată a sîngelui și a multor alte boale cari la tractare normală a medicului să vindecă prin electricitate. — În cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii, cari prețuesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-seretrimite banii. Unde ori-ce încercare s'a constat zadarnică rog a proca aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul «Volta» de oare-ce «Glasul Volta» atît în Germania cîtși în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor pe cînd aparatul meu e în genere cunoscut apreciat și cercetat. Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice e recomandat în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 8.— folositor la morburii cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 6.— folosibil la copii și femei de constituție foarte siabă.

Espedițiile prin centru și locul de vânzare pentru țeară și străinătate e:

Müller Albert, Budapest,
V/25 Strada Vadász 34 colțui.

Banca Națională a României.

SITUAȚIUNE SUMARĂ.

1906		1907	
20 Maiu	ACTIV	12 Maiu	19 Maiu
103 484 051	73 594 051 Reserva metalică Aur 80 046 423 29 890 000 „ Trate Aur . 33 595 000	113 864 003	113 641 423
1 995 105	Argint și diverse monete	1 558 207	1 548 364
57 674 840	Portofoliu Român și Străin	81 821 446	87 178 747
25 673 969	*) Impr. contra ef. pub. 10 198 600 „ „ „ „ în contcurent 19 283 681	29 549 380	29 482 291
11 999 876	Fonduri publice	11 999 840	11 999 840
14 896 734	Efectele fondului de rezervă	15 871 054	15 871 054
2 910 324	„ „ de amortizarea imob. și material	3 259 121	3 259 121
5 770 058	Imobili	5 875 548	5 875 648
602 627	Mobilier și Mașini de Imprimerie	640 054	640 154
746 412	Cheltueli de Administrațiune	663 165	761 217
82 159 682	Deposite libere	102 315 667	103 720 017
—	„ „ ct provizoriu	955 500	950 500
11 481 034	Compturi curenți	13 591 181	10 002 309
18 458 547	Compturi de valori	21 399 206	22 123 831
337 853 319		403 363 372	407 054 506
PASIV			
12 000 000	Capital	12 000 000	12 000 000
21 284 642	Fond de rezervă	22 971 453	22 971 453
3 158 004	Fondul amortisării imobilelor și material	3 404 192	3 404 192
218 190 690	Bilete de Bancă în circulațiune	260 442 550	262 663 460
1 060 301	Dobânzi și beneficii diverse	1 274 010	1 344 884
82 159 682	Deposite de retras	102 315 667	103 720 017
—	„ „ ct provizoriu	955 500	950 500
—	Compturi curenți	—	—
337 853 319		403 363 372	407 054 506

Scomptul 5‰.

*) Dobânda 5‰.